

TEMEL TASARIM VE TASARIM İLKELERİ

ESMA CİVCİR

© 2015 AKADEMİSYEN KİTABEVİ

Yayın Dağıtım ve Pazarlama A. Ş.

Halk sk. 5/A Yenişehir/ANKARA

Tel: 0312 431 16 33

www.akademisyen.com

Temel Tasarım ve Tasarım İlkeleri

Yazar: Esmâ CİVCİR

ISBN: 978-605-9942-22-5

DOI: 10.37609/akya.2001

Bu kitabın yayın hakkı AKADEMİSYEN KİTABEVİ'ne aittir. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereği herhangi bir bölümü, resmi veya yazısı, yazarın ve yayıncısının yazılı izni alınmadan tekrarlanamaz, basılamaz, kopyası çıkarılamaz, fotokopisi alınamaz veya kopya anlamı taşıyabilecek hiçbir işlem yapılamaz. Yazıların içerikleri yazarı bağlamaktadır.

Dağıtım Adresi

Akademisyen Kitabevi

Halk sk. 5/A Yenişehir/ANKARA

Tel: 0312 431 16 33

www.akademisyen.com

Yayın Koordinatörü : Yasin DİLMEN

Mizampaj : Rahime DİLMEN

Kapak : Yusuf ÖZALP

Baskı : Özyurt Matbaacılık

İÇİNDEKİLER

Giriş	v	Tasar İlkeleri	317
Tasarım Nedir?	vi	Tekrar	318
Temel Tasarım İle İlgili Terimler	viii	Değişken Tekrar	329
Tasarım ve Yaratıcılık İlişkisi	xi	Aralıklı Tekrar (Münavebe)	332
Tasarımda Yaratıcı Süreç	xii	Uygunluk	341
Tasarı Maket Modellemede Materyal Kullanımı	xiii	Fiziksel Uygunluk	351
Tasarım Yöntemi	xiv	Hizmet Uygunluğu	352
Temel Tasarım Dersinin İlkeleri	xx	Biçim Uygunluğu	354
Temel Tasarım Dersinin Hedefi	xxi	Üslup Uygunluğu	356
Temel Tasarım Aşamaları ve Psikolojisi	xxiii	Zıtlık	361
BÖLÜM 1 TASARIM VE DÜZEN İLKELERİ	1	Koram	365
Temel Tasarımda Düzen Kavramı	5	Egemenlik	374
Düzenin Temel İlkeleri	7	Denge	378
Modulation (Şeklini Değiştirmek)	11	Bakışık Denge (Simetrik)	383
Organisation (Örgütlenmek)	21	Bakışıksız Denge (Asimetrik)	388
Entegration (Bütünleşmek)	26	Birlik	390
Tasarım (Conception)	35	Hareketsiz Birlik	393
Yapım (Construction)	41	Hareketli Birlik	395
Değerlendirme (Evaluation)	42	Fikir ve Üslup Birliği	396
BÖLÜM 2 TASAR ÖGELERİ (DÜZENİN TEMEL ÖGELERİ)	43	Kavramsal Çalışmalar	406
Tasar Ögeleri (Düzenin Temel Ögeleri)	45	Çizgisel Tasarım	409
Çizgi	45	İki Boyutlu Çizgisel Tasarım	409
Çizginin 7 Temel Ödevi	50	Çizgisel Elemanlarla Rölyef Çalışması Çizgisel Tasarım ..	411
Tasarımda Çizgi	90	Çizgisel Elemanlar Kullanarak Küp İçinde (Üç Boyutlu Uzaklıkta) Mekân Düzenleme	412
Biçim	108	Çizgisel Elemanlar Kullanarak Strüktür Oluşturma – Örtrek Mekân Oluşturma	419
Doku (Texture)	131	Düzlemsel Tasarım	423
Fraktal Sayılar	165	İki Boyutlu Düzlemsel Tasarım	423
Doku Çeşitleri	170	Düzlemleri Yatay Kullanarak Kütleye Ulaşma (Yüzeysel Tasarım) – Rölyef Çalışmaları	432
Gerçek Doku	170	Düzlemleri Yer Düzlemine Düşey Konumda Yerleştirerek Mekân Oluşturma	435
Görsel Dokular (Suni Dokular)	177	Yatay Ve Düşey Konumdaki Düzlemsel Elemanlarla Küp İçinde (Uzaklıkta) Mekânsal Düzenleme	438
Organik Dokular	197	Metamorföz	441
Dinamik Doku	198	Transformasyon	451
Mekanda Doku	208	Geometrik Anoloji	462
Yansıma Saydamlık	211	BÖLÜM 5 BİR OBJEYİ SOMUTTAN SOYUTA TASARLAMA	489
Kentsel Doku	216	Bir Objeyi Somuttan Soyuta Tasarlama	491
İç Mekanda Doku	218	Analitik Desen	502
BÖLÜM 3 IŞIK VE GÖLGE	251	Doğadan Bir Canlıyı Tasarıma Taşıma	526
Işık ve Gölge	253	Kaynakça	537
Ölçü	267		
BÖLÜM 4 RENK	291		
Renk	295		
Renk - Mimari - Mekan İlişkisi	302		

KAYNAKÇA**TEMEL TASARIM
KELİMELERİ**

ABSTRE: Soyut (Mücerret), bir şeyden çıkarmak, ayırmaktır. Soyuta eğilim gösteren kavram abstre'dir. Form ve ifade ihtiyaçlarını karşılamak için, tabiat, in-tiba ve müşahedelerin yeniden organize edilmesidir. Dokunabilir gerçeğe bağlan-mama, manevileştirme, soyutlama.(Fran-sızca) abstrait, soyut, özet, hülasa. Bir bütünden çekip ayırmak, özünü almak,

AKADEMİ: Edebiyatçılar, bilginler veya sanatçılar topluluğu. Bir sanat pratiğinin yapıldığı yer. Güzel sanatlar manası; canlı ve çıplak bir modele göre çizilmiş veya boyanmış şekil. Canlı ve orijinal ifadeye aykırı olarak, standart organize kaidelere ağırlık veren sanata bir geçiş.

AKADEMİK: Akademiye mahsus.

AKADEMİZM: Orjinalitesi olmayan bir şekilde, geleneksel kaidelerin ve model-lerin taklidi.

AKADEMİK KARİYER: Beynelmîel bilgi.

AKROMATİK (ACHROMATIQUE): Ay-dınlık ve karanlığın farklılıklarını anlatan renk noksanlığı.

AKSAN (ACCENT): Vurgu sanatta ifa-de gücü, belirtme. Kendilerini çevreleyen veya yan yana buldukları diğer karakterlerden daha çok ilgi çekmelerine yar-dım eden kompozisyon elemanlarına ve-rilen ağırlık. Vurgu anlamına da gelir. Bir çevreye has ses perdesi değişiklikleri.

AKSONOMETRİ (AXONOMETRİE): Üç boyutlu bir şeklin gösterilmesi. Paralel perspektif yolu ile 120 derecelik bir açıya ve üç eksene paralel olarak tatbik etmektir.

ALAN: Düz açık ve geniş yer, meydan saha, yüzölçümü

ALEGORİ (ALLEGORIE): Bir fikrin re-sim, tablo veya canlı bir varlık aracılığı ile anlatılması. Resim ve sembollerle ifade yönü.

AJUR: Kafes oyma

AMORF (AMORPHE): Açık olmayan an-latım, şekilsiz, muğlak, belirsiz ölçülerde.

ABİDE (MONİMENT): Şerefli, önemli bir olayı, bir şahsı, ebediyen hatırlamak ve hatırlatmak için yapılabilmek için hatıra, yapı, taş.

ANSAMBL (ENSEMBLE): Beraber, bir-likte. Aynı an ve zamanda, topu, hepsi. Ahenk, bütün.

ANTİKİTE: Eski çağ, bilhassa Yunan ve Roma Medeniyeti eserleri.

ANTİPATİK (ANTİPATHIQUE): Bir başkasıyla uyuşmayan, sevimsiz, soğuk.

A PLAT (A PLAT): Yassı rölyefsiz hacim-siz renk.

ARABESK (ARABESQUE); Geometrik giriftleme.

ARKAİK (ARCHAÏQUE): Ahenge ait, ahenkli.

ARKETİP: Kendisine dayanılarak bir yapıt meydana getirilen anamodel eski örnek.

ARMONİE (harmonie): Sabit ve bütün meydana getirmek için, birbiriyle alaka-lı şeylerin-elemanların-parçaların kendi aralarında uyum kombinezonları. W. Kan-dinski, "Armoni, kompozisyonudur."

ARMONİK VALÖR: Tek renk tonunun siyah-beyaz ve yarım aydınlıkların siste-matik derecelenmesi.

ARSA: Üzerinde yapı kurulmak üzere ay-rılmış yer.

ASİMETRİK (ASYMETRIEC): Simetri bozukluğu.

AVLU: Yapıların orta kısmında bulunan tercihe göre üstü açık ya da kapalı olan geniş bölümdür. Mimarlıkta atriyum olarak da adlandırılır. Türk mimarisinde avlular genelde üstü açık şekilde bırakılır. Avlu (atriyum) terimi sadece evler için değil, fabrika ve alışveriş merkezlerindeki orta boşluklar için de kullanılır. Bu tür alanlar-da merdivenler, asansörler, ana giriş kapı-sı avluya açılır.

BALANS (BALANCE): Muvazene, den-ge, sanat eserinde birlik yaratmak için büt-ün ortak kısımların dengeye getirilmesi.

BAKIŞIM (SİMETRİ): Simetri. Simetri bir denge ve orantı kavramıdır. İki şeyin birbirine benzeşmesi ve uyumu olarak da bilinir. Simetrik şekiller bir-birlerine tamamen uyar ve aralarındaki benzerlik mükemmelliği – kusursuzlu-ğu temsil eder. Aynadaki yansıma eşit-liği temsil eder. İki veya daha çok şey arasında konum, biçim ve belirli bir eksene göre ölçü uygunluğu, bakışım. Eksen olarak alınan bir doğrudan, benzer noktaları karşılıklı olarak aynı uzaklıkta bulunan iki benzer parçanın birbirine göre olan durumu, bakışım, denge.

BAKIŞIMSIZ: Asimetrik. Asymetry: Simetrinin tam tersi aks orta çizgi veya dengeyi sağlayan merkezden eşit olmayan düzen.

BENZER RENKLER: Birbirleriyle alaka-lı renkler. Renk çemberinde komşu renk-ler. Bilhassa ortak bir renge sahip, birbiri-ne yakın renkler.

BEZEME: Süsleme, tezyin, süs, süsleyen şey.

BEZEK: Süs, ziynet, bir eseri süslemeye yarayan motiflerin her biri.

BİENAL: İki yılda bir yapılan ve alaka-lı branşın eserlerinin sergilendiği, ortak çalışmaların yapıldığı ve çeşitli ödülleri-verildiği sanat organizasyonu.

BİRLİK (UNİTE): Her sanat dalında ya-şatılan armoni esprisi. Resim sanatında, plastik ve piktural elemanların bir bütün yaratmak üzere birleştirilmesi.

BİYOMORFİK ŞEKİL: Şekil olarak muntazam olmayan ve organik hayatta bulunan arzuya göre gelişen kavisli çizgi-lere benzer şekiller.

BÜST (BUSTE): İnsanın baş ve gövdesi-nin iki kısmı veya başı ayrı da saymadan, yalnız gövdenin üst kısmı. İnsan vücudu-nun bu kısmının heykeli.

BOYUT (DİMENSİYON): BOYUT Alm. Dimension (f), Fr. Dimension (f), İng. Di-mension. Belirli bir doğrultuda ölçülmüş bir büyüklüğü ifade etmek için kullanılan geometrik bir terim. Nokta boyutsuz ola-rak kabul edilir. Çizginin sadece uzunluk olmak üzere bir boyutu vardır. Yüzeylerin uzunluk ve genişlik olarak iki boyutu, ha-cimlerin ise uzunluk, genişlik ve kalınlık

veya yükseklik şeklinde üç boyutu vardır. Cebrîk olarak çizgilerin uzunluğu lineer (birinci dereceden), yüzeylerin alanı kuadratik (ikinci dereceden), hacimlerin hacmi kübik (üçüncü dereceden) denklemlerle ifade edilebilir. Bu yüzden (x, x², x³, x⁴...) gibi ifadeler bir, iki, üç, dört boyutlu olarak tarif edilir. Benzer şekilde mekanikteki zaman, kütle uzunluk ve bunların türevleri olan büyüklüklerin ve pek çok fiziksel büyüklüklerin birimlerini ifade etmek için yine boyut terimi kullanılır.

ÇİZGİ (LIGNE): Hareket eden noktanın meydana getirdiği hat. Bir alanda noktayla başlayıp, bunun hareketinden doğan iz. Dar, uzun, geniş, işaret veya vuruş-darbeiplik veya kordelanın işaretidir. İki nokta arası. Çizgi kullanılan malzemeye, ressamın malzeme ve aletleri kullanmasına göre sonsuz değişiklik gösterir. Çizginin karakteri formeldir. Sonsuzluğu belirtir. Çizginin boyu eninden fazla olmalıdır. Aristo'ya göre çizgi; boşluk ve doluluk arasındaki huduttur.

ÇİZGİ ŞEKİL (FIGURE LİNEAIRE): Karakter bakımından düzenli veya düzensiz olan, ama esas olarak, doğru bir görüşle olan çizgiler-den meydana gelen şekil.

DEFORMASYON (DEFORMATION): Eşyaya yakıştırılan hatalı değer takdiri veya bazı mesleklerin pratiğinden doğan alışkanlıklar, şeklini bozma

DEKORATİF (DECORATİF): Değişiklik göstermeyen, sınırlı uzunluk ve genişliğe sahip süsleyici unsur.

DEKORATİF ŞEKİL: Piktural alanda, yan yana uzanmış görülen, iki eşit büyüklükteki şekil. Resimli yüzeyi, daha küçük parçalara bölen yahut parçalayan şekiller.

DEKORATÖR: Dekor yapan sanatkar, mekan düzenleyen sanatkar.

DESEN (DESSİN): Geniş anlamda form kelimesi manasının aynı gibi düşünülebilir. Artisin çizgisel formel organizasyonuna dayanır.

DETAY: Ayrıntı

DİSSONANS (DİSSONANS): Bozuk ahenk. Sürpriz yapan renkler. Disonans, az değişen ve birbirine yakın tonların yan yana gelmesinden açığa çıkar.

DİSTANS (DİSTANCE): Mesafe. Ekranlar arasındaki mesafe.

DOLAYLI (ENDİREKT): Doğrudan olmayan dolayısıyla olan, vasıtalı aracılı.

DOLAYSIZ (DİREKT): Doğrudan aracısız vasıtasız .

DOLU VE BOŞ ALANLAR (POSİTİVE-NEGATİVE): Uzanan belirlenmiş bölgeler pozitif, boş ve belirsiz bölgeler de negatiftir. Genel olarak ön planlar pozitif, arka planlar negatif olarak düşünülür.

DOKTRİN: Düşünce, fikir, dini, felsefi ve siyasi bir öğretim sistemindeki dogma ve kavramların bütünü: Spinoza Doktrini.

DOMİNANT: Baskın, hakim, başlıca, üstün. Bir sanat eserinin kontrol edilmiş veya karakterize edilmiş parça veya parçaları. Son derece kontrast teşkil eden bölüm fikir veya tema.

DÖRT BOYUTLU (DİMENSİONS): Derinlik, uzunluk ve genişliği olduğu kadar, zamana da sahip olan.

DUYGU (SENSATİON): Duygu ve bedeni yaşayışlardan her birinin insan ruhundaki yankıları, uyandırdığı etkiler duygudur. Her duygu hadisesinde hoş giden ya da gitmeyen haller vardır. Bu hal duygu vakalarının, zihin vakalarından ayrılışından belirtileridir. Duygular kaynakları ve yapılarına göre beşe ayrılır; beden organlarından ve duyulardan gelen duygular, benlik duyguları, sosyal duygular, ilkesel duygular, heyecanlar.

DUYULAR (LES SENS): İnsan ve hayvanların dış varlıklarla alakasında göz, kulak, burun, dil, el gibi üyelere bağlı bulunan, görme, işitme, koku alma üyeleridir. Duyu organları özel dış tesirleri alıp beyne naklederler. O zaman beyinde bir duygu meydana gelir. Bunların önem derecesi canlıdan canlıya değişir.

DÜZEN: Bir çok öge arasından çeşitli açılardan (zaman, mekan, mantık, estetik, ahlâk, varlık, vb. bakımından) kurulan ahenkli bağlantı; belirli bir metodolojik ya da mantıksal plan gerektiren sistemden farklı olarak, bir şeye ilişkin formel ya da düzgün düzenleme bir şeyin bir hiyerarşi ya da dizi içindeki yeri

EĞRİ (COURBE): Kavis, eğri çizgi, bükük çizgi.

EKRAN: Fon, sanatçının üzerine renkli imajlarını aksettirdiği piktural alan, eşya gruplarının yaptıkları perdeler.

EKSPRESYONİST SANAT: Sezilen yahut düşünülenenden ziyade, hissedilene teşhir etmeyi arzu eden sanattır. Ekspresyonist şekil; heyecan, mizaç veya mefhumlara değer vermek suretiyle, doğal objelerin, açık seçik, canlı, ruhi anlatımı şeklinde anlaşılır.

EKSPRESYONİZM: 20. yüzyılın başında intibacılığa karşı olan akımdır. Dış dünyanın insan üzerindeki tesirini belirtmeyi bir yana bırakmış, dış dünyayı, sanatçının kendi duygu alemine uydurmaya çalışmıştır.

EKSPRESYON (EXPRESSION): İfade ,anlatım dışı vurum.

EKSEN-AKS (AXE): Bir cismi iki parçaya bölen gerçek yahut hayalen kabul edilen çizgi. İnsan vücudunun ekseni (mihver).

EMPRESYON-EMPRESYONİZM: Dıştan ve içten gelen bir faaliyet sebebiyle zihinde beliren ve kuvvetli etki.

ENFORMEL SANAT: Şekle zıt sanat. Objelerin görünüşlerinin oluşturduğu duyguların anlatılmasına ilgi gösterilir.

ENTANSİTE (İNTENSİTE): Parlaklık veya matlık halindeki renk karakteristiği, rengin şiddet ve kuvvet derecesi, renklilik derecesi, kendisinden yansıyan ışığın kalitesi (özelliği) vasıtasıyla tespit edilen renk doyuruculuğu veya kuvveti.

ENVELOPPE: Bir şekli çevreleyen ve yıkayan atmosfer.

ESKİZ (ESQUISSE): Bir desenin veya projenin bütünü ve eserin başlıca bölümlerini belirten ilk çizgiler.

ESPAS (ESPACE): Alan, bütün objeleri (varlıkları) çevreleyen ve içine alan sınırsız alan, saha. Genişlik, sınırlı saha; bir noktadan bir noktaya olan mesafe. Önceden yerleştirilen noktaların arasındaki açıklık. Ölçülebilir mesafeler. Zaman gösterme

ESPRİ (ESPRIT): Madde dışı prensip. Vücutsuz varlık.Ruh.

ENSTAMP: Tahta veya bakır üzerine çizilip oyulduktan sonra basılan resim.

ESTETİK: Güzel sanatlar veya güzelliğin teorisi. Felsefenin bir dalı.

FANTEZİ (FANTAİSİE): Hayal şey, şeyler. Realizm ile her zaman alakalı olduğu düşünülen, psikolojik ifadelerin hayırına kabul edilen görünüş veya alakalardan ayrılma.

FAYANS: Duvarları kaplayıp süslemek için kullanılan, bir yüzü sırlı ve türlü desenlerle bezenmiş, pişmiş balçıktan levha.

FELSEFE (PHILOSOPHIE): Canlı varlıklar ve eşyanın prensipleriyle, insanın kainat içindeki rolü ile alakalı görüşlerin ve inançların hepsi. Bu meselelerin üzerinde sorgulayıcı bir düşünceye dayanan fikirler sistemi.

FİKİR (İDEA): Genel olarak bir nesnenin zihinde temsil edilmiş şekli. Zihnin bir nesne içinde aldığı ve şekillendirdiği mefhum. düşünce; hatır. Fikir etmek: akıl etmek .

FIGÜRATİF SANAT: Objenin görünür hali, dış karakteri, seçilebilen meylidir. Sanat ya figüratif ya abstre veya non-figüratif tarzlarda ifade kazanabilir.

FLEŞ: Ok. Formları organize edebilmede, yönlerini göstermede kullanılan yön işareti. Bir formun pozisyonunu belirten eksen.

FONKSİYON: İşlev, kullanış.

FORM: Şekil, biçim, eserin en son şekli. İfade elemanlarının düzen ve birleşme biçimi.

FORUM: Eski Romalılar zamanında, Roma'da ve diğer şehirlerde kamu işlerini konuşmak için halkın toplandığı alan. 2. Toplu tartışma. Eski Romalılar döneminde, kentlerde kamu işlerini görüşmek için halkın toplandığı alan.

FORMEL: Düzenli ve sistemli bir organizasyon.

FOVİZM: 1905 yılında Paris'te başlayan sanat hareketine verilen isim (yabani çağırırlar manasında). Ekspresyonist sanat.

FRONTALİTE: Arkaik heykelciliğin temel prensibidir. İnsan vücudunun simetrisine dayanır.

FÜTÜRİZM: İtalya'da doğmuş akım. Gelip geçen ve birbiriyle alakası olmayan nesnelere organizasyonu fikridir.

FORMALİZM: Biçimcilik

GEOMETRİK ŞEKİL: Karakteri bakımından doğru ve matematik yapının kaidelerini aynen takip eden şekillerin görünüşlerini tanıtan terim.

GİRİFT: Birbirinin içine girmiş, girişik, çapaşık, karmaşık.

GLASİ (GLACİS): Işık derecesini arttırmak için kuru bir ton üzerine sürülen erimiş veya şeffaf renk.

GRAFİK (GRAPHIQUE): Çoğaltılabilen resim

GRAFİTTO (GRAPHİTTO) : Duvarlara yapılan yazı ve resim sanatı.

GRİ (GRİS): Orta değer siyah ve beyaz rengin değişik oranlarla ve renklerle karışımı ile elde edilen renk nötr, boz renk.

GRAFİZM (GRAPHİSME): Çoğaltılabilen resim anlayışında grafikleştirilmiş resim ile ilgilenen.

GÖRÜNÜŞ: Bir yapının tümünün ya da bir parçasının düşey bir düzleme perspektifsiz olarak düşürülmüş gibi çizilen cephe.

GÖZE DAYANAN ANLAMA (PERCEPTION OPTIQUE): Görme ile anlamayı eş değerde gören yöntem. Algı optik.

IŞIK GÖLGE: Biçimlerin görünmesini sağlayan enerji kaynağı. Işık ile görünür hale gelen biçimlerin saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık.

İKİ BOYUTLU: Bir cismin herhangi bir yöndeki uzantısı. Genişlik, kapsam: Doğruların, yüzeylerin veya cisimlerin ölçülmesinde ele alınan üç doğrultudan uzunluk, genişlik ve derinlikten her biri, buut: Bu üç buut tan 2 yöne sahip olan 2 buutlu. (Örnk: resim 2 buutlu, heykel 3 buutlu)

İPTİDAİ SANAT (ART PRİMİTİF): İlkel toplumlara ait sanat, ilkel sanat.

İLLÜSTRASYON: Resimleme, resimle anlatım.

İLLÜZYONİZM: Göz bağıcılık, göz aldatmacası, algı şaşırma.

İMAJ (İIMAGE): Görüntü.

İMAJİNASYON (İMAGINATION): İmgelem

JANR (GENRE): Tarz, uslub

KAGİR: Ahşap, taş ve tuğladan yapılan ev.

KALİGRAFİ: Güzel yazı sanatı.

KALİGRAFİK (CALLİGRAPHIQUE): Güzel yazı sanatı sitilinde olan. Elle yazılmış yorumlanmış özel çizgilere sahip, hat sanat sanatı.

KARAKTERİSTİK (CHARACTERİSTIQUE): Ayırıcı nitelik

KATEGORİ: felsefi anlamda genel olarak öznelite ya da bir nesneye yüklenen nitelik olarak anlaşılır. Bir konunun anlam ve sınırlarını, içerik ve biçiminin çerçevesini belirlerler. Kategoriler, koşulu kendilerinde mevcut olan genel niteliklerdir bu anlamda ve dolayısıyla koşulsuzdurlar. Kategorik denildiğinde belirtilen anlam, bu bağlamda, koşulsuzluktur. Bu genel anlamın ötesinde felsefe tarihi boyunca kategori kavramı içerik olarak kullanıldığı felsefi dizgeye göre anlam kazanan bir içeriğe sahiptir.

Bir anlamda kategori fikrinin oluşturucusu Aristoteles'tir. On çeşit kategori belirlenmiş ve bir konu hakkında bu on kategoriye göre bir şey söylenebileceğini belirtmiştir: Töz, nicelik, nitelik, yer, zaman, durum, sahiplik, etki, edilgi, bağıntı Aristoteles'in ortaya koyduğu kategorilerdir. Böylece kategori, felsefede bir şey söyleyebilmenin koşullarını belirleyen kavramlar olarak görünmektedir. Buna paralel ancak farklı bir içeriğe sahip olarak Kant'da bir başka kategori anlayışı mevcuttur. Kant, deneyimlerimizin önsel (a priori) koşulu olan mutlak zihinsel kavramları adlandırmak üzere kategori kavramını kullanır. Buna göre, zihin, duymalardan gelen verileri toplayıp değerlendirmek ve birleştirip sonuçlara varmak üzere on iki ayrı kategori mevcuttur. Bu on iki kategori temelde dört ana kategoriye bağlıdır. Bu dört ana kategori, nitelik, nicelik, bağıntı ve modalite'dir. Kant ile Aristoteles arasındaki kategori anlayışındaki farklılık, Kant'ta kategoriler yalnızca düşüncenin özellikleri olmasına rağmen, Aristoteles'te hem düşüncenin hem de varlığın özelliklerini göstermesidir.

KAVRAM: Bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı, mefhum, fehva, nosyon, Nesnelere veya olayların ortak özelliklerini kapsayan ve

bir ortak ad altında toplanan genel tasarım, mefhum, nosyon, Bir şey üzerinde birçok ayrı algıları kapsayan genel düşünce. Bir olay, bir nitelik ya da nicelik üzerinde oluşan zihinsel imge. Kaplamı ve içeriği bir im ya da sözle anlatılarak anlam kazandırılan soyut düşünce.

KESİT GÖRÜNÜŞÜ: Bir yapının belli bir yerinden alınan kesitte, kesilen bölümle birlikte, kesilmeyip görünüşe giren bölümlerin de gösterildiği görünüş. (veya kesit)

KLASİK (classic, classical) (Resim, Heykel, Mimarlık) Ülküsel bir güzellik düşüncesinden kalkan, ölçü ve düzene dayanan üslup. Arkaik ve barok üsluplar arasındaki aşama. Her zaman için beğenilen, örnek olacak yetkinlikte yapıt.

KLASİZM: Klasisizm edebiyatta eski Yunan ve Roma sanatını temel alan tarihselci yaklaşım ve estetik tutumdur. "1660 ekolü" olarak da bilinir.

Yeniden doğuş diye adlandırılan Rönesans döneminde gelişmiştir. Bu akımın izleri bir önceki dönemde Rebelais ve Montaigne'de, hatta Aristoteles'tedir.

Klasisizmin temel öğeleri kendi içinde soyluluk, akılcılık, uyum, açıklık, sınırlılık, evrensellik, idealizm, denge, ölçülülük, güzellik, görkemlilik. Yani bir eserin klasik sayılabilmesi için bu özellikleri barındırması gerekmektedir. Kısaca klasik bir eser, bir üslubun en yetkin ve en uyumlu ifadesini bulduğu eserdir. Klasisizm temellerini Rönesans aristokrasisinden alır. Klasisizm bir bakıma aristokrasinin ürünüdür.

KOLAJ: Fransızca kolaj (collage) sözü, elde bulunan her türlü basılı malzemenin bir yüzey üzerine yeni bir kompozisyon oluşturacak şekilde yapıştırılmasıyla elde edilen bir tür resim sanatı tekniği anlamına gelmektedir. kurumumuz, kesyap kelimesinin kolaj için uygun bir karşılık olduğu görüşündedir.

KOHEZYON- Yapışma, birleşme

KOMPOZİSYON: Dilimize Fransızcadan geçen bir sözcüktür. Ayrı ayrı parçaları, nesnelere, öğeleri en iyi şekilde yerleştirmek anlamına gelir. Mimarlıkta, Güzel sanatlarda, Müzikte, Edebiyatta v.s., kompozisyon vazgeçilmez bir unsurdur.

KONTUR: Çizimde nesneyi belirgin gösteren çizgi. Formu belirleyen dış çizgi. Sınır.

KONTRAST: Karşıtlık, karşıt, zıt. Değer farklarının karşıt olması.

KONSTRUKSİYON: İnşa, üst üste yığma. İnşa etmek.

KONSTRUKTİV: İnşacı anlayış.

KORAM: Karşıt, karşıtlık.

KROMATİK: Chromatic Parlak renkli ya da boyandığında parlak renk meydana getiren.

KRONOLOJİ: Zaman bilimi. Zaman dizini.

KUVVET (FORCE): Bir cismin durgunluk ya da devinim durumunu değiştirebilen yönlendirici nitelikli etki.

KUBİZM: Nesnelere geometrik biçimlerde gösteren bir sanat akımı. Kubisme

XX. yüzyıl başlarında, resim alanında aynı adı taşıyan akımın etkisine uyarak koşuk ile düzyazıyı kaynaştırmaya çalışan bir yazın çığır.

KUŞBAKIŞI GÖRÜNÜŞÜ: Bir yapının veya cismin eğik bir açıyla üstten görünüşü.

LİRİK (LYRİQUE): Çok etkili, coşkun, genellikle kişisel duyguları dile getiren edebiyat

LOCAL: Yerel. Bölgesel.

LOCAL DEĞER: Yerel değerler, Bölgesel değerler.

LOKAL RENK: Bölgesel renkler. Belli bir alana ait sınırlı bölge renkleri.

MAS ALANI: Uygun ölçüdeki çizgilerle sınırlanan desenin içinde kalan kapalı boşluk veya doluluk.

MİNYATÜR: Çoğunlukla eski yazma kitaplarda görülen, ışık, gölge ve hacim duygusu yansıtılmayan küçük, renkli resim sanatı: Eskiden elyazması kitaplara yapılan suluboya resim. Bir noktadan bakışa, önem vermeyen, kişilerin önemine göre beti büyüklüğü dikkate alınan, ışık-gölge anlatımı ve oylum duygusunun yansıtılması bulunmayan düz boyalı resim.

MİNE: Metal eşya üzerine vurulan renkli cam katmanı. Saat kadranı. Dişlerin taç

kısmını kaplayan beyaz ve sert doku. İnce ve parlak nakış.

METOD: Yöntem, usul, metot; yol, tarz; düzen, nizam,

METODİK: Belli bir usul izlenerek düzenlenen uygulanan yöntem sahibi.

MEYİL: Eğim, eğilim.

MODERN: Yeni, çağcı, yenilikçi.

MODLE: Şekillerin nüansını ve hacmin tesirini veren, ışık gölge tarama santı vleur değerlerle anlatım.

MODÜLASYON: Bir tondan diğer tona renkli geçişler. Modülasyon, ton üzerinde rötüşlerle elde edilir. Renkli geçişler.

MONOTON: Tekdüze

MONOKROM: Tek renk armonisinde.

MODÜL: Mimari bir ölçü, Sistem, bir insanın çeşitli bölümlerinin oranlarını düzenlemek için benimsenen ölçü.

MUHEVA: Öz içerik. Bir sanat eserinin asıl anlatımı. Önemi veya, estetik değerinin tersine, insanın bir eserde görmek istediği psikolojik veya duygusal özellikler.

MOTİF: Yan yana gelerek bir bezeme işini oluşturan ve kendi başlarına birer birlik olan öğelerden her biri, Bir eserde sık sık tekrarlanan süsleyici öğe. Bestenin bir parçasına çeşitli yönlerden birlik sağlayan belirleyici küçük birim.

NAKIŞ: Osmanlılarda, resim, duvar resmi ve süsleme. Bugün, kadınların yaptıkları elişleri, bezekleme, örge.

NATÜR: Doğa görülen canlı cansız tümü. Fiziki dünya.

NATÜRALİZM: Doğacılık, Doğanın anlatımı anlayışı.

NAİF: Bilgi eğitim dışı saf doğal anlatım.

NATÜREL ÇİZGİ: Geometriden uzak disipline olmamış gevşek ve karakteri olmayan çizgi.

NATÜRMORT: Ölü doğa, cansız eşyaların kompozisyonu.

NİCELİK: Bir şeyin sayılabilen, ölçülebilir veya azalıp çoğalabilen durumu, kemiyet, miktar. Bir şeyin eşit parçalara bölünebilir ve ölçülebilir olan yanları. Genellikle sayılabilen, toplamı doğrudan

sayı olarak belirtilebilen genel özellik. Nesnel ve olaylarla ilgili ölçülebilir özellikler, anlamdaş tutar.

NİTELİK: Bir şeyin nasıl olduğunu belirten, onu başka şeylerden ayıran özellik, vası keyfiyet. Bir şeyin iyi veya kötü oluşu, kalite. Bireyi, nesne veya yaşantının bir yönünü, ötekilerden ayırt etmeye yarayan ve ölçülenen özellik, keyfiyet. Sayısal olarak deyimlenemeyen ya da ölçülemeyen, ancak renk, koku, tad gibi görünüm-leriyle bilinerek tanınan özellik.

NON-OBJEKTİF: Objenin ve doğanın maddelerin tamamen ortadan kaldırılmasına dayanan sanat. Form ve yaratıcı davranışı esas konu alan sanat dalı.

NÖTR: Karanlık etkisi yaratan renkler. Siyah-beyaz gride ışık etkisi uyandırmak.

NÖTR RENK: Kırılmış, tarafsızlaştırılmış veya tarafsız renk.

OBJEKTİF RENK: Eşyanın görülen doğal rengi.

OPART: 1960'dan itibaren uygulanıp gözü yanıltıcı şekillerle belirlenen resim üslubu.

ORGANİZASYON: Düzenleme.

ÖĞE-ÖGE: Bir kümeyi oluşturan nesnelere her biri.

PAFTA: Büyük harita plan veya modeli oluşturan ayrı parçalardan her biri.

PANEL: Dinleyiciler önünde, seçilmiş bir konuşmacı grubunun bir konuyu tartışmak amacıyla düzenlenen toplantı, açık oturum.

PANEL: Yerleştirileceği yüzeyin bir bölümüne uyan, çoğunlukla dikdörtgen biçiminde düzgün parça.

PASAJ-GEÇİŞ: Kademeli hacimlerin planların ve renklerin birleşimini yumuşatmak için yapılır. Şekillerin ve hacimlerin üzerine, ışık gölge veya renklerle oluşturulan ton.

PASİF (EDİLGEN): Hareketsiz.Durağan.

PERSPEKTİF: İki boyutlu bir alan üzerinde üç boyutlu bir görünüş yaratan mekanik sistem. Çizgi perspektifi, hava perspektifi, normal perspektif, kuş bakışı, aşağıdan yukarıya olan perspektif, cepheden perspektif.

PERSEPSİYON: Fark etme. Dikkate alma, Akıl ve zihin yoluyla bir fikrin veya cismin niteliğinin tanınması.

PİGMENT: Boyayıcı madde veya cisimler.

PİSTOLE: Çizimde çukur veya kabarık değişik eğrileri olan cetvel, Boyamada hava basıncı ile boya püskürtme aleti.

PLASTİK: Şekillerin soyut dünyasına varan yol. Çizgi şekil ton ve renklerle elde edilen anlatım kaygısı.

PLAN: Üç boyutlu alanın anlatımında kullanılan iki boyutlu şekil.

POLİKROM: Çok renkli

POP ART: Şişe kapaklarını, sigara kutularını, artist kartlarını, duvar ilânlarındaki resimleri, atılacak her türlü eşyayı olduğu gibi yapıtın içine koymakla betinin sanata sokulduğunu kabul eden, önce Amerika'da ortaya çıkmış, sonra İngiltere ve Fransa'da ilgi görmüş bir çağdaş sanat akımı. dadacılık, yapıştırma resim

PRENSİP: İlke

PROPORSİYON: Oran, İlişki, ilgi, mukayese (karşılaştırma) nesnelere elemanların, büyüklük nitelik ayrıcalık bakımından karşılaştırılması.

PROPOZİSYON: Duruş hareket.

PÜRİZM: Kübizmden doğan bir sanat akımı. Objeye abidevi büyük oranlarla anlatılan sanat akımıdır. Amedee Ozenfant ve Le Corbusier 1920.

RAKURSİ: Perspektif ile bazı oranların kabaca kısaltılması.

REALİTE: Gözle görülen gerçeklerin hepsi nesnellik, gerçeğe uygunluk. XIX. yüzyıl ortalarında, sanat alanında, doğa bilimleri, teknik ve sanayileşme sonucunda ortaya çıkan sorunlar ele alınmıştır:

bireyin topluluğa olan ilişkisi **REALİZM:** Nesnellik ve çevresine uyumunu nesnellikle inceler. Darwin'in ve Heckel'in yapıtları ile de bilimsel temel kazanır. Üslup akımı olarak klasik sanatın ülkücülüğünden ve romantizmden dönüşür. Bu sanat üslubunda insan, günlük yaşamında, işinde ve topluluğa olan doğal ilişkileri içinde gösterilir. gerçekçilik Gerçekçi tutum ve davranış, realizm. Gerçekleri olduğu gibi yansıtmaya çalışan sanat çıkışı, Bilinçten

bağımsız bir gerçekliğin var olduğunu benimseyen görüş, realizm. Dışımızdaki dünyayı, nesnel bir tutumla yansıtmayı amaçlayan sinema ve televizyon akımı. gerçekçilik bir yandan dış dünyayı bütün çapraşıklığı, derinliği, zenginliğiyle anlayabilecek, kavrayabilecek bilgiyi, bilinci gerektirir; bir yandan dış dünyanın gerçeğini çarpıtmayacak, bozmayacak, değiştirmeyecek bir dürüstlük, soğukkanlılığı zorunlu kılar; ayrıca bu gerçeği izleyiciye en inandırıcı, en benimsetici yolda aktaracak, sunacak büyük bir sanat yeteneği ister.

YENİ REALİZM:1960-1963 yıllarında Fransada Pierre restany nin etkisinde doğan bir sanat akımı. Sosyolojik gerçeği bütünü içinde kucaklayan yeni realizm kente ve kentsele ve teknolojiye ait doğanın incelenmesi ve dokusuna ait izleri ortaya koymaktaydı.

RENK: Işık etkilerinin dalga uzunluğuna göre görsel algı yolu ile zihnimizde yaratıldığı tepki.

RENK ÜÇLÜSÜ: Renk çemberinde birbirine uzaklıkları eşit olan renk gurubu.

REPETİSYON: İşaret edilmiş kalıpta tekrar tekrar gözle görülür cisimlerin üzerinde yeniden durmak için kullanılan metod. Sanat çalışmasının tekrarlar yoluyla bir araya getirilmesi.

RESSAM: Resim yapan kişi.

RİM PLASTİK: Plastik uygunluk.Plastik bir esere armoni uygunluk kazandırmak için konulan renli şekil ve çizgi gibi faktörler.

RİTM: Gözle görülebilir devamlı biçimlerin tekrarı ile elde edilen akıcılık veya devamlılık.

ROMANTİZM: XVIII. yüzyıl sonunda başlayan, duygu, coşku ve sembole aşırı yer veren sanat akımı. Duyguyu aklı üstün tutan fikir akımı. Romantik ortam veya durum. Duygusal eğilim.

RÖLYEF: Esas maddenin çıkıntılı kısmı. Kabartmanın tipini belirten çıkıntı derecesi. Yüksek kabartma alçak kabartma.

RUH: Öz

SECTION D'OR: Altın oran. Altın kesit.

SEMBOL: Temsil, işaret, timsal.

SEMBOLİK: İşaretle anlatan, temsili.

SERAMİK: Kil ve sır ile pişirilen toprak form.

SEZGİ: Gerçeğin deneye veya akla vurdan doğrudan doğruya kavranması. Sezme yeteneği, sezış.

SİMETRİK DENGE: Aynaya yansımada eksenin diğer yanındaki dengede dağıtılan eşitlik.

SİMGE: Duyularla ifade edilemeyen bir şeyi belirten somut nesne veya işaret, remiz, rumuz, timsal, sembol.

SİTİLİZE: Bir şekle dekoratif bir görünüm kazandırma, şekildeki sadeleştirme, uslulandırma.

SOYUT: İng. abstra (Lat. abstractum = çekip çıkarılmış, sıyrılmış) : -> Soyutlama ile elde edilmiş (bir kavram, bir düşünce). Soyut kavramlar: a. Nesnelerin niteliği gibi gerçekte kendi başına var olmayan, nesnelerin niteliği olarak var olan, ancak nesnelere çekilip çıkarılarak tasarımılabilen kavramlar (büyük, mavi), b. Algılanamayan şeyleri gösteren kavramlar (tüze), c. Nesnelerin özelliklerinden sıyrılmış olan bütün genel kavramlar. Soyut düşünce: Duyulur ve algılanır olandan sıyrılmış, kavramsal düşünme ile varılan düşünce.

SOMUT: İng. concrete, Belli bir zamanda, belli bir yerde bulunan, doğal, görülebilir, elle tutulabilir, duyular ya da imgelem ile algılanabilir, bütünlüğü içinde verilmiş olan bağımsız gerçeklik. 2. (Felsefede) Özneyi göz önünde bulunduran, özneyi belirten gerçek varlık. Bu varlığa genel bir nitelik verilmesi onu soyut kılabilir: Duyu organlarıyla algılanabilir ya da doğrudan görgül gerçekliği olan nesne. bk. soyut,

STİL: Teknikte belirli zamanlar veya devrelere yönelik üstün biçim ve artistik karakter. Bir sanatın realiteye kattığı özel karakter. Bir dönemin karakteri.

STÜRÜKTÜR: Meydana gelme oluşma, varlığın bütününlü oluşturucu yapı. Dokunulduğu zaman özel duygu veren beş duyu ile algılanan ayırıcı özellik.

STÜRÜKTÜR ELEMENLARI: Tek tek ve toplu olarak bir sanat eserini oluşturan gözle görülür bütünlükler.

SÜBLİMİTE: Yüce ulvi, soylu., azametli güzellik.

SÜBJEKTİF: Ruha ait, ruhsal, doğrudan gerçekler.

SÜRREALİZM: Gerçeküstücülük.

ŞEKİL: Çevre ile özetlenen örgü, değer, renk zıtlığı veya bir dış çizgi aracılığı ile belirlenen özel karaktere sahip alan.

TAMAMLAYICI RENKLER: renk çemberinde birbirine tamamen zıt yönde görünen renklerdir.

TANDANS: Eğilim, yetenek.

TANITMA: Gösterme temsil. (representation)

TASVİR SANATI: Betimleme sanatı. Görünen şeyleri anlatma betimleme tarifleme.

TAŞİZM: Renkleri lekeler halinde dağıtma anlayışındaki soyut sanat gurubu.

TEKNİK: Detayları belirten metod. Yapma tekniği, uygulama yeteneği.

TEKNOLOJİ: Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri kapsayan bilgi. Yordamlık, teknik bilgisi, Bir endüstri dalıyla ilgili yapım yöntemlerinin, yollarının ve araçlarının incelenmesinden oluşan bilgi dalı.

TEMEL RENKLER: Ressam tarafından boyaların karıştırılmasıyla elde edilemeyen renkler. Doğada saf olarak bulunan renkler. sarı, kırmızı, mavi.

TAYF: Birleşik bir ışık demetinin bir biçmeden geçtikten sonra ayrıldığı basit renklerden oluşmuş görüntü. (bir ışımın tayfi) 1- Bir ışımın, tekrenkli ışımın ayrılmasıyla beliren görüntü. 2- Karmaşık bir ışımın bileşimi. Not: 2. anlama örnekler: Kesiksiz tayf, çizgitayfi. (of a radiation) Fr.: spectre (d'un rayonnement) Alm.: Spektrum (einer Strahlung) Spectrum.

TEXTURE İNVENTİVE: İcat edilen doku.

TEORİ: Felsefi görüş araştırma.

TEORİK: Yalnız bilgi halinde olan gerçekleşmemiş, ispat edilmemiş.

TON: <Boyalı bir cismin parlama ve renk kuvvet derecesi.

TONLAMA: Bir düzendeki renk kurgusu. Renk birleşimi

TORS: Gövde heykeli. Gövde.

TOTAL: Bütün

TOTAL FORM: Formun bütünü.

TRADİSYON: gelenek geçmişten gelen intikal.

TRANSPARAN: Şeffaf.

TRANSFORMASYON: Şekil değiştirme.

TRANSFORM: Şeklini değiştirmek.

TRANSANDANTAL: Yüksek ruh.

TRANSPOZİSYON: Yer değiştirme durum değiştirme.

ÜNİTE: Birlik ayniyet. Biricik. Birtane olan.

USLUP: Anlatma, oluş, deyiş veya yapı biçimi, tarz. Bir sanatçıya, bir çağa veya bir ülkeye özgü teknik, renk, biçimlendirme ve söyleyiş özelliği, biçem, stil. Sanatçının görüş, duyuş, anlayış ve anlatıştaki özelliği veya bir türün, bir çağın kendine özgü anlatış biçimi, biçem, tarz, stil

VALABL: Red edilemeyen, hoş giden. kalite ve değeri olan.

VALÖR: Bir tonun şiddeti. Bir tondaki ışık gölgenin derecelerinin getirdiği fark.

VARYABL: Değişebilir. Çabuk değişen. halde kalmayan.

VERİTE: Hak realite.

VETİRE: Süreç. Bir şeyin oluş meydana geliş zamanı.

VİLLA: Yazlıkta veya şehir dışında, bahçeli, müstakil ev, yazlık köşk, gösterişli ev.

YOĞUNLUK (DENSİTE): Koyuluk, keşafet, katılan ağırlık.

ZEMİN: Taban, döşeme, yer kumaş, süslü kâğıt, halı, yer muşambası, tablo vb. desenli nesnelere, biçimlerin üzerinde yer aldığı renk. Temel, dayanak. Yeryüzü, dünya. Yer, yeryüzü. Temel, dayanak. Konu, tema.

ZİHNİ-(İNTELLECTUEL): Eşyaya uygulanan beceriklilik anlayış.